

Gud-Herrens vrede Mænd.

(Med 3. D.)

Følgende er efter Chas. M. Sheldons „God's Angry Men“, der er skrevet i Anledning af „Saltbreds-aaret“ efter John Browns Død, den ædle, uegennyttige Forlæmper for Neger-slaveriets Ophævelse. I Oktober 1859 indtog han det rigt forpnyede Arenal ved Harper's Ferry, idet hans Plan var at give Slaverne selv Vaaben i Haand. Disse (stakkels Gør og Gaar!) forsømte dog at stille sig i hans Rækker, og han med sin lille Selskab blev overmandet. Gaardt saaret blev han taget til Fange og dømt til at hænges, hvilken Dom fuldbyrdes i December, jamme Nar.

Gud-Herren har sin Brug for vrede Mænd Sig ham, der engang hit i Garoos Land Slog en Egypter i sin Horn og saa Begrov ham hemmeligt i Orkenens Sand.

Han saa jo sine Brødre lide ondt, Han saa dem piftes, til det røde Blod Dem randt ad nøgne Skuldre — saa dem gaa Og trælle, til de segned, hvor de stod.

Da kendtes i hans Sind hin Bredesild, Men Herren lod den ulme i hans Bryst I fyrretude Nar. Da tonebe Fra Dornebuskens Rue Herrens Røst:

„Mit Folks den dybe Nød jeg kender grant, Saa nu paa m i t Ord i din Brede stem, Saa nu med m i n Stav! Led mit Folk herfra! For dem til Frihed gennem Orken hjem!“

Saaledes af Medynk for Brødres Nød Fremvofede Israels Folk til Maat og Glans. Og Moses førte dem til Landets Led. Til deres eget — skønt det ej blev h a n s.

Martinsinder derefter blev der sødt Een mere af Gud-Herrens vrede Mænd. Sam pinte Neger-slavers bitte Suf: De m vilde han til Frihed hjælpe hen.

Det vide Bestens Prærie syntes ham En Plads, hvor Frihed burde have Sted. Saa slog han til — men naa'de ej at se De forte opnaa Frihed eller Fred.

John Brown! endnu din Mand skal sride frem Og møde Uretfærdighedens Mand. Net aldrig skal dit Navn ad Glemme gaa, Saa længe Frihed staar med Sværd ved Vend.

Gud, giv os vrede Mænd, naar Ran og Vold Sig rejser imod Mandsret — og forbarm Dig over den marstise Ungdomslagt, Der aldrig tred for Nat med mandig Arm!

Den huslige Lykke.

(Af B. S. V.)

Jeg kendte engang en Mand, der fristed Den Skæbne at have Huslykke mistet. Han var saa sorgfuld og mod i Sind: „Jeg maa se, om jeg kan det tabte finde.“

En Morgen aarfe, mens alt var rolig, Forlod han lydløst sin lille Bolig Og skyndte sig bort mod Højlandets Bidder, Hvor gyldne Dagrånd alt lyende sidder. Med Omhu søgte han vidt og længe. Fandt dog ej det, hvortil han monne trænge.

Den følgende Dag han mod Dalen sig vendte: „Maafte har den huslige Lykke, jeg kendte, Sig skjult i det lave, paa dybere Steder!“ Omfjont dog han spejder, forgæves han leder. Da sagde han: „Huslykken synes forsvunden, Dog, da jeg den ikke derude har funden, Saa vil jeg sit sidst i mit Hjem den søge, En Stuffske mer kan dog ej forsøge Min Smerte ret meget.“

Saa lod han berede Et Gæstebud i sit Hjem og lod bede De tænde: Arbejd og Røjsjomhed Som Gæster. — Og nu med Barm og Fed Der bredtes Rindug og smyktes med Blomster I Samklang med hans befledne Indkomster.

Og sel Da nu alting var fiks og færdig, Da aabnedes Døren, og mild og værdig Kom Husets Lykke med Smilefænder Og Straalesjine og hulde Vinder. Og Mand og Hustru hinanden omfavned, Og vidste nu først, at de intet savned: Hvor Arbejd og Røjsjomhed bydes til Gule, Forneumer man Fredsenglens Vinger at fuge. Og der, hvor de toende: holdes i Være, Der plejer ogsaa Lykken at være.

Dr. Morten Luther,
nogle Vidnesbyrd og Tanker.
Af B. S. Vig.
(Fortsat.)

Jeg haaber, at den ypperste Dag vil ikke udeblive længe, ikke over 100 Aar; thi Guds Ord vil igen for-lynde og de vil paa Grund af Mangel paa Ordets Ljeme, komme stort Nærke. Da vil den hele Verden blive

dyrist og leve hen paa det allerfjæreste i jaadant raat Levnet. Da skal Røsten lyde: „Se Brudgommen kommer!“ — Thi Gud vil ikke taale det længer“ (Side 16).

„Jeg vil levere vor Herre Gud en god Synder; thi endfjont jeg ikke efter selve Gerningen er en Ege-tfædbrøder, saa har det dog tit ikke manglet mig paa god Villie dertil. Ligeledes er jeg ofte bleven vred. Skøndt jeg ikke er nogen Lyd, saa har jeg dog sitaaleet alt, hvad jeg spjite og draf, før jeg kom til Evangeliet. Hvor er nu mine skønne Dyrer, jeg, som i 15 Aar har holdt Messje, og nu hellere vilde dø ti Gange end holde en Messje for de døde.“ (Side 1918).

„Doktor Martinus blev engang vred over sin Zom-frues Ulydighed, som han havde i Huset og gav Røst, og befaled, man skulde tugte hende med en god Stof, saa Giftehygen kunde forlade hende. Det var, jagde han, ikke raadeligt, at unge Folk løb til og giffede sig i den første Gæde. Thi naar deres Nysgierighed var tilfredsstillt, tabte de inart Nysien, og der blev ikke noget bestandigt Vægt-fæd deraf. Men naar hun var bleven gammel nok, kunde hun gifte sig, dog efter Guds Ord og med sine For-ældres Vidende og Villie, som det sig bør. Ellers kommer den lille Hund Forskydelse, som bider mange Men-nesker, ligeom ogsaa den lille Hund Stoltfæd har gjort mange Fortræd.“ (Side 1139).

„En Best for Lysland har han været som bryggebe det første M (Bier); thi Gestiene fortære Svarex, Eller Bygget — og saaledes maa Auger blive dyr.“ (Side 1870).

„Jeg giver Musikken den højeste Plads og Væ næst efter Theologien. Og man jer, hvorledes David og alle hellige har fremat deres gudelige Tanker i Vers Rim og Sange.“ (Side 154).

Luthers Romerrejse

1. Luther gjorde hverken mange eller lange Rejser, han havde hverken Tid eller Naad dertil. Mandt de Rejser, han gjorde, anjer jeg følgende for de mærkeligste, baade for ham selv og for os. Hans Rejse til Rom i 1510 eller 1511. Om den skulde vi siden høre mere.

Hans Rejse til Augsburg ifølge Støvning i 1518, da han blev løst fra sin Munkeorden af den angietlige Stupids, og havde sit Nøde med Pabens Representant, den stolte Kardinal Thomas eller egentlig Jakob Bio fra Gaeta, kendt under Navnet Cajetan (død 1534). Dernaest kommer Luthers Rejse som banat Mand til Worms i 1521, da han udtalte sin verdensberømte Erklæring i de Ord, man nu har søgt at gøre mistænkelige, fra papi-stift Side naturligvis, som om Luther aldrig havde talt dem. — En romerøvelig engelst Forsjatter, W. S. Villey, siger i sit Skrift: „Renaissance Types“. (London 1901), at af disse Ord, som stod uimodjagte til 1869, vil man nu anse de første 7: „Her staa jeg, jeg kan ikke andet“ — for uægte.

2. Saa er der endnu to Rejser at nævne, af hvilke den ene aldrig kom i Stand, og fra den anden kom Luther aldrig levende tilbage. Den Rejse, der aldrig kom i Stand, var en Følge af Nødet med Cajetan i Augsburg. Kardinalen havde anlagt Luther for skurfsjiten i Sastfen som uimodgørlig og bedt Sjyften om enten at sende ham til Rom eller i hvert Fald forvisse ham fra sine Lande. Skurfsjiten sendte Kardinalens Brev til Luther. Denne bad om ikke at blive sendt til Rom, erklære sig villig til at forlade Sackfen og lade sin Lære bedømme af flere Universitjeter. I Kirken lod Luther sin Menighed vide, at han maafte kom til at rejse uden at faa Velsighed til at byde sine Venner Farvel. Han skal have tænkt paa at gaa til Paris. Kun et Øjeblik vaklede skurfsjiten, saa kom der Bud til Luther, at han kunde blive. Men altfaa: skulde der vælges mellem hans Lære og hans Fædreland, som han hang ved med et Varns stærklighed, da var Luther ikke i Tvil om, hvad han skulde vælge. Det er den Slags Tømmer, der bliver Mænd af.

3. Saa er der Rejsen, den sidste Rejse i 1546, til Eisleben, hvor Luther skulde møgde Jorlig mellem Greverne af Mansfeld, hans Hjemlands Forster.

Den „stridslygde Luther“, som man har kaldt ham, døde altfaa, mens han, skønt ryg og skrøbelig, var paa en Fredsrejse. Ogsaa dette, mener jeg, er betegnende for Manden og hans Værk.

Han kendte den Fred i Sjertet, som er en Frugt af den retfærdiggørende Tro. Han ansjede Fred i Kirken, og hele hans Kamp var en Kamp for Freden, men derfor ogsaa imod alt det, som forstyrrer den, salfst Lære og salfst Jorlig med dem, som hylde den. Derfor anses han af mange, netop som den store Fredsforstyrrer. Men Verden er nu engang forkert. Men, vi skulde med Luther til Rom.

Luther og Rom.

1. Jnden vi gaar med Luther til Rom, vil vi se lidt paa Luther og Rom og det disse Raave staa for i den mere Kirkehistorie i den vestlige Kirke, og det vil jo sige, i den levende Del af Kirsti Kirke paa Jorden. Og det første, der da trænger sig ind paa os, at tog man Luther og Rom bort, saa vil den flere Kirkehistorie være en Bog med ufrøene Blade; thi dybest set drejer Historien sig netop om disse Størrelser. Overfladist kan det maafte se helt anderledes ud, men vi har ved denne Tid levet længe nok i Verden til at vide, at Dørslaben kan man ikke altid stole paa. Luther og Rom er derfor, hvad man kalder Størrelser af første Rang. Om vi saa kan behandle saadanne Størrelser er en anden Sag.

2. Fortætt.

Fra Mindefesten

for Paji. P. C. Trandberg.

Den 11. Sept. 1910.

Følgende Tale af Brofvt Bostrup ved 50 Aars Mindefesten for afdøde Paji. P. C. Trandberg er af dennes Plejeføn, Sr. Anthon C. Sprensen, Minneapolis, indsendt til „Dif.“ med den Begrundelse, at den rimeligvis gennem dette Blad vilde naa de fleste af Paji. Trandbergs Venner her i Amerika. Vi paaføner hans Sensjynsfuldhed. Taler har været offentliggjort i „Vornholms Tidende“ efter Talerens eget Manuskript.

Naar vi samles her i Etkodalen ved Pastor Trandbergs Mindesmærke, er det ikke Mennefsvært og Mennefsæere, vi ville se, og det vilde mindst af alt denne Mand, men det er Herrens Værk og hans Væ. Og vi ville gøre det i Mandens levende Samfund efter Herrens Ord: „Saa mange, som drives af Guds Naad, disse ere Guds Børn“. Herrens Naad har mange Gaver, mange Tjenester og mange Virkninger; men Manden er den samme, som Herren er den samme, og de mange Gaver maa alle tjene og oplive hele hans Samfund. — Personlig har jeg ikke kendt denne Mand, hvis kraftige Virksomhed i saa høj Grad beroede paa hans Personlighed. En anden Røst af en Mand, der personlig har kendt ham og hans Værk, vil vidne af Erfarng. Men ud af Mandens Samfund, der omfatter ogsaa Slægterne i deres Sang, skal her tales og den Opgave søges løst, hvilke Sider af denne Mands Liv og Værk, der have aandelig Betydning for os i vor Slægt.

I. Svad der drev ham, var Mandens glædende Lid i den usædvanlige Kraft, der var givet ham. Der var en Gnist af Pineilden i dens første, stærke, overordentlige Frembrud. Han peger selv jævnlig hen paa den hellige Beretning i Apostlernes Gerninger om Pineilden, „den Helligaands himmelske Pineild“. Ved denne Pineild i sit Sjerte fremtraadte han for 50 Aar siden her paa Vornholm, sin Jødes, som han drogtes til af stærklighed, og fik Naade til at tænde Jlden i mange Sjertes.

II. Svad Pastor Trandberg da med Mandens Lid og Kraft fortyndte fra sin første Fremtraden paa Vornholm og gennem hele sit Liv, var det, som den forskafede og opstandne Fresler befaled, at der i hans Navn skal prædikes for alle Folk: Omvendelse og Syndernes Forladelse. Atter og atter peger han paa dette Herrens Ord.

Han kalder det en Gang de to Kirkeklokker, der skulle lyde, Domskloffen og Sabaatsskloffen.

Den første er Lovens Domskloffe, der vil vække Sjele op. Naagn op, du, som sover! og staa op fra de døde, og Kristus skal lyse for dig!“ Han meddele, hvad en troende Ben havde fortalt ham, at han en Gang havde været i Sverrig, vistnok i Upsala, og der en Nat var vaagnet ved at høre Domskloffens rungende Toner og havde set Flammerne af en stærk Jildebrand i Nærheden og var kommen til at tænke paa Herrens Dom og Lovens Domskloffe, der skal vække Folk op af Sønne. Trandberg var sig bevidst, at der var givet ham denne færlige Naadegaave; „fil jeg end af Gud nogen Gave til at vejlede og vederfaage de troende Guds Børn, saa vil det dog vel erkendes af alle, at den Naadegaave, som Gud færlig betroede mig, var Oprokksfens Gave, Gaven til i vor Herres Jesu Kristi Kraft at kalde Banttroens og Verdens Børn op af deres dybe Dødsjøn og føre dem hen til Jesus,

til Naadens første, livsalige Favn-tag“. Svad han med sin brændende Riddærlighed angriber, er Masfeks-tendonmen med dens Dørlighed og folde Vigeglybhed, at Folk døbes, konfirmeres, gaar til Alters og siger „Herre, Herre!“ uden at der mærkes noget Naadens Liv og Kraft. Han hævder, at Mandens Lid er først Retfærdighedens Lid, saa vist som den da ogsaa er stærklighedens Lys og Varme. Og han ved sig her i Samstemning med vor lutheriske Kirkes Lære om alvorlig Penitentie, fordi det kun er ængste-dæ Samvittigheder, der vilte erfare Evangeliet's rige Trøst.

Den anden Kirkekloffe er Evangeliet's Sabaatsskloffe. Atter siger han under et andet Billede: Efter Vafumens stærke, klare Lyd skal det himmelske Harpespil tone med yndig, lofkende Klang. Og han formaede ogsaa at lade disse Toner lyde, fordi det var ham selv en Sjerte-føj. Var end det opvækkende det, der stærkest gjorde sig gældende, saa Vafumens alvorlige Lyd opfyldte Jren og Sind, saa fandtes ogsaa det rørende i hans inderste Sjerte og kendtes i hans Person og Vidnesbyrd. Om dette rørende hos ham har hans Tilfynsmand, Bisfop Martensen, vidnet, og mange have erfaret det. Han elskede den „fattige, ydmyge, hjertelige, varme Mand“. Han vidnede om det, vor Tid trænger saa højlgt til, den jagtmødige og stille Mands uforskræmte Væjen. „Guds Menighed skal være som et Eden, fuld af Fred og Glædes Røst, Tafsigelse og Lovsang. O, vi, som prædike, vi maa prædike Glæden i Kristus ind i vore Tilhørere, ind i de fæde Guds Børns Sjertes. Jesus har aabnet Havens Laage, og ved Jesu Vlod er der nu en fri Adgang for alle.“

Saaledes lyder begge Kirkeklokker gennem hans fortyndelse, om end Domskloffen stærkest. Og han kan vidne, som der her staa paa hans Mindesmærke:

„Jeg har lagt for Dig Røvet og Døden, Betsjgelsen og Forbandelsen, at Du maa vælge Røvet“.

III. Ejendommeligt for Pastor Trandberg er det fremstyende og foregri-bende (anticiperende).

Jeg skal søge at forklare det nærmere.

Naar man kommer op paa en høj Valfes Top, har man derfra den vide Udsigt, kan se saa vidt omkring og langt, langt ud i det fjerne. Men skal man videre, gaar Bej-en atter ned i det lave, hvor Udsigten skjules, og Bejen er jen at tilbage-lægge. Men dog er det opmuntrende under Vandringen at bevare det vide Syn der oppe fra Valfetoppen.

Trandberg elskede Synet der oppe fra Valfens høje Top. Der oppe fandte han i Aaret 1863 det St. Hans-Blus, der lygte saa vide om, da han udtraadte af Folketirken. Da saa Begivenhederne medførte, at Balg-menighedsloven blev givet, oprette-ded han i Aaret 1872 sin Balgmenigh-ed for i den at søge sin Jndlings-tanke om en levende Menighed vir-keliggjort. Det blev ikke til, hvad han havde ventet. Og da han efter fem Aars Forsløb opløste sin Balg-menighed, udtalte han med sjældent Klarlyd som den, der har set ud fra Valfetoppen:

„Jeg tror, at det har sin store Betsjgelse, at vi retteligt fatter denne bibelske Tanke om den kommende magtige Udtrædelsfid. Thi derved vil alle forudgaade fririrkelige Bevægelsjer komme til at staa i det rette Lys, saa at de hverken bliver stillede for laot eller for højt. For laot bør vi ikke sætte alle de mange fætre og mindre Udtrædelsjer gennem Aar-hundrederne Lø; thi de have deres velsjgelsesrige Betydning som Tvs-tyrtinger fra den almægtige, den al-færlige Gud til Bælfelse og Betænkning for de store Kirkesamfund, til Forberedelse og til Værfel om, hvad der en Gang vil aabenbares i Guds Vælfes Kraft. Men for højt bør vi heller ikke sætte dem; thi alle saadanne Livsræfleser og Frihedsbevæ-gelsjer er dog kun smaa og ringe.

Den store og magtige Livsstrøm er endnu ikke brudt igennem. — Men naar det altfaa forholder sig saaledes, at den af Gud fastsatte, egentlige, store Udtrædelsfid endnu ikke

er kommen, for vi da ikke haabe, at Gud gennem dette lille Frihedens Naad, som igennem nogle Aar har lydt paa Vornholm, nu i disse ringe Tidder har udrettet, hvad han vil? For vi ikke antage, at dette lille Frihedsværk nu i denne Tids Soag-fæd har baaret den Frugt, som det kunde, saa at jeg nu overensstemmende med Guds Villie kan træde tilbage fra min nuværende Virksomhed? Bemær, min Overbevissning er det, at jeg nu gør Guds Villie ved at stande min Gerning som Præst for Balgmenigheden paa Vornholm.“

Betal ikke to Priser
For Varms- og Kogeovne
De sparer fra \$15.00 til \$30.00 paa
Hoosier
Koge- og Varmeovne
Erforer ikke kjøbe de bedste naar De kan kjøbe dem til en paa-lig lav og ubrøft Fabriks-pris. Hoosier Varms- og Kogeevne leveres for frit Brug i 30 Dage i Deres eget Hjem for De Kjøber. En Aar-garanti med hver Ovne, dækket af \$1 Mill. Dollars. Vore nye Ovnforbedringer overgaaer enhver anden Produkt. Send lige af Forsker for fri Katalog.
HOOSIER STOVE FACTORY
314 State Street, Marion, Indiana

Frit! Send os Røbnet og Adressen paa ti eller flere af Deres Venner, til hvilke vi vil sende en Katalog, og vi skal sende Dem absolut frit et Kopi af Buffalo Bill's Adventures.
J. V. LEACHMAN & SON,
Minneapolis, Minn.

Old Dutch Cleanser
Will Be Welcome in Every Home
Because it keeps the house, from cellar to attic, in spick and span condition, and saves the housewife labor, time, trouble and expense. Just you try it!
10¢ Per Can

Washing Dishes Without Drudgery
Place dishes in pan of warm water, sprinkle a little Old Dutch Cleanser on dish-cloth (don't put the cleanser in water) and wash, each piece, put in second pan to drain, rinse in cool water and wipe dry. Easier, quicker and hygienic; no caustic or acids (not a soap powder). Old Dutch Cleanser will remove the hardest "burnt in" crust from pots and pans, without the old time scalding and scraping.
Cleans- Scrubs- Scours- Polishes

30 Dage
gjælder dette enestaaende Tilbud:
FRIT SENDES vor elegante Lomme- og Noteringskalender for 1911 med Almanak og Noterings-bog for hver Dag i Aaret, samt fuldstændigt Atlas over de Forenede Stater og den øvrige Verden i sit ind-førte Landkort, ogsaa en Pakke med **25 elegante Prospekt-Postkort** fra de skandinaviske Lande og Amerika, Jule, Nytaars- og Gratulations-kort i Farvestykt FRIT til Ez hver, der inden 30 Dage sender os \$0c for et af de følgende Blade for et Aar:
Illustr. Familie-Journal udkommer hver Maaned i stort Billedet Format og indeholder saare og mindre Fortællinger, Noveller, Digte, Biogra-fer, gode Raad for Hus og Hjem. Anekdoter osv. osv.
SKANDINAVISK FARMERJOURNAL
Et Blad for Farmen og Hjemmet. Udgaar hver Maaned med 165 Sider. For 75c sendes begge Blade et Aar samt **25 PROSPEKT-POSTKORT** og vor elegante LOMMEKALENDER FRIT.
Indol at betale 20c ekstra tilhjælp til Porto sendes en sidde Aarsang til **Min Familie-Journal**, i stor Format, 213 Sider, sig 600 almindelige Bopslider, Beryd dette stærkede Tilbud og ind-sender snarest Bestilling, da vort Udg-af Lommekalenderen er begrænset. Beløb saa sendes i Money Order eller Frensber. Til Canada og Europa le-gesnes 15 cts. mere for hver Blad. En- hver, der sender os 10 Navne og Ad-dresser paa Landsmænd fair et af Blade-ne efter eget Valg, får i Maanedet.
C. RASMUSSEN PUBL. CO.
720-724 S. 4th St., Minneapolis, Minn.